

(מלכים טו, פסוק שאינה נסקלת] ולפי שהבעיה לא נפשטה ממשנתנו, לכך פסק לקולא. ער"ן; כס"מ. ואעפ"י שרב ששת פשט הספק, אבל לרוב ואביי דבתראי אין להוכיח מאילנות לבעלי חיים].

ב. ישראל או נכרי שעבדו לבהמה אין הבהמה נסקלת, ומותרת בהנאה [ורק להיקרב למזבח נאסרה]. ואף על פי שבאה על ידה תקלה לאדם – אבל אין כאן קלון מרובה כמו ברובע (אביי), או משום שחסה התורה על בעלי חיים ולא חייבה להרגם אלא כשנהנו בעבירה (רבא).

ג. ישראל שרבע בהמה בשוגג (שסבר מותר); רב המנונא נסתפק האם הבהמה נהרגת [משום קלון] אם לאו [שהרי אין כאן תקלת עוון]. וניסו להוכיח ודחו. ופסק הרמב"ם (איסור"ב א, יח) שאין הבהמה נסקלת.

ד. מבוואר מפשט הסוגיא שקטן או קטנה ששכבו עם בהמה – הבהמה נסקלת. דעת הגר"א (אליהו רבה גדה ה,ה) שבקטנה אין הבהמה נסקלת. ומה שאמרו בגמרא – דיחויא בעלמא הוא.

דיני בת שלש שנים ויום אחד, לענין ביאתה – נתבאר בקדושין י.

דף נו

קכג. א. מהן שלש המשמעויות לשרש 'נקב'?

ב. מהי משמעות הכתוב ונקב שם... ומנין?

ג. מהם חילוקי הדינים בדין מגדף, בין ישראל לנכרי?

ד. כיצד מעידים על המגדף כדי לדוננו?

א. לשון 'נקב' משמעותו קללה, או ניקוב חור, או ביטוי דבר במפורש.

ב. ונקב שם מתפרש לשון קללה, שאין לפרשו מלשון נקיבת חור [על הכתב], שהרי למדנו (מונקב שם... בנקבו שם) עד שיברך שם בשם, וזה אין שייך בנקיבת חור. וכן אין לפרש לשון ביטוי השם באותיותיו ופירושו – מפני אותו הטעם, שאין שייך בזה 'שם בשם'. ועוד שאין על כך אזהרת לאו אלא עשה דאת ה' אלקיך תירא. ועוד ראייה שכך היא המשמעות, מן הכתוב באותה פרשה ויקב ויקלל. ואין לפרש שאינו חייב עד שיפרש וגם יקלל, שהרי כתיב אח"כ הוצא את המקלל ללא 'נוקב' – מכאן שמשמעות ונקב שם – קללה.

[אזהרת מגדף – מאלהים לא תקלל. רש"י עפ"י גמרא סו.].

ג. ישראל חייב על ברכת השם סקילה והנכרי בסייף. [ויש אומרים בחנק. ע' להלן];

ישראל אינו חייב עד שיברך שם בשם, והנכרי חייב בלאו הכי.

א. חיוב מלקות קיים אף בלא שבירך שם בשם. וכן לענין חיוב קריעה של השומע (ר"ן).

ב. ישנה דעה שגם ישראל חייב אפילו בלא שם בשם (רבי מנחם בר' יוסי – לפרש"י סו.);

ישראל שברך בשאר כינויים – לחכמים, אינו במיתה אלא באזהרה [מלקות וכתת. רש"י ותוס' עפ"י פסחים זב. ובירושלמי נחלקו לענין כרת. ע' או"ש עכו"ם ב,ז]. ואילו הנכרי במיתה. כן אמר רב מיישא (כגר כאזרח – רק באלו נאמר 'בנקבו שם', משא"כ נכרי). ולדעת ר' יצחק נפחא – פטור.

לדברי ר' מאיר, בין ישראל ובין נכרי שבירכו בכינויים – במיתה (איש איש כי יקלל אלקיו).

[אם לא פירש את השם אף לא בכינוי, אלא שמע שם יוצא מפי אחר וברכו – פטור. סתם מתניתין כפרש"י.

אבל שמע גידוף בשם מאחר, וקיבל את הדברים הללו, אעפ"י שלא גידף בעצמו – הרי זה כגידוף. כ"מ בר"ן להלן סה:].

א. לדעת הרמב"ם (עכו"ם ב,ז) [דלא כרש"י כאן ושבועות לו. וצ"ע בלשון רש"י במשנה להלן סו.]

המברך באחד מן השמות שאינם נמחקים, כגון 'אלקים' 'צב-אות' – חייב. ורק שאר כינויים

[כגון 'חיים' 'חנוך']. דינו לחכמים באזהרה ולא בסקילה. ולענין הזכרת השם המתברך, אינו

חייב עד שיפרש שם בן ארבע אותיות. ולאו דוקא באותיות הוי"ה אלא הוא הדין באדנות

(רמב"ם שם).

אפשר שגם להרמב"ם, אם אמר 'השם' אינו בכלל כינוי אלא כרמוז. כן נראה לכאורה מתוך דברי הר"ן שכתב

לגבי עדים שאם אמרו 'שמענו שפלוני גדף את השם' אין זה כלום, אף לא כשומע מפי שומע, שאינו אלא סימן

ורמז למה ששמעו. (אך יש להעיר מתשובת הרשב"א (תתמב) אודות הגשבע 'כה יעורני השם' שנחשבת שבועה

בשם, שהריזוה ככינוי. וע"ע שדי חמד מערכת ברכות יא, יג מש"כ עפ"י תשובת ריב"ש המובאת בב"י אה"ע לד;

אפיקי ים ח"ב ג).

ב. המברך את השם באחד בכינוי, אעפ"י שאינו חייב מיתה – קנאים פוגעים בו בשעת מעשה

(עפ"י רבנו יהונתן מלוניל להלן פא:). ע"ע להלן פא-פב בדין 'מקלל בקוסם'.

לתנא דבי מנשה, לא הוזהרו בני נח על ברכת השם.

ד. בכל יום דנים את העדים בכינוי – 'יכה יוסי את יוסי'. נגמר הדין לא הורגים בכינוי אלא מוציאים כל

אדם לחוץ. שואלים את הגדול שביניהם ואומר לו: אמור מה שמעתי בפירוש. והוא אומר. והדיינים

עומדים על רגליהם (...דבר אלקים לי אליך – ויקם מעל הכסא. עפ"י להלן ס) וקורעים (ויבא אליקים...

קרועי בגדים...) ולא מאחים (ויקרעם לשנים קרעים). והשני אומר: אף אני כמוהו [וכשר הדבר בעדות

אף בדיני נפשות – אלא שחכמים החמירו בדבר, וכאן שאי אפשר לא החמירו]. וכן השלישי אומר: אף

אני כמוהו.

א. לדעת הירושלמי אין העדים חוזרים על מה ששמעו בדיוק אלא העד מזכיר את השם שיצא

מפיו ואומר: אותו השם שאמרתי בפניכם, אותו גידף ובו גידף.

ב. כיון שבאו עדים ואמרו פלוני גידף, אף על פי שעדיין לא נתקבלה עדותם, חובשים אותו.

אבל קודם שבאו עדים לפנינו אינו בדין לחבשו ולבוזתו חנם (ר"ן עפ"י הירושלמי).

קכד. א. באלו מצוות הוזהרו בני נח?

ב. מה נכלל באזהרת בני נח על עבודת כוכבים?

א. לתנא קמא, שבע מצוות נצטוו בני נח; דינים [בכלל זה הושבת בתי דינים בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר.

ונחלקו הראשונים בבאור מצות הדינים לב"ג]; ברכת השם; עבודה זרה; גילוי עריות; שפיכות דמים; גזל; אבר

מן החי.

ר' חנינא בן גמליאל אומר: אף על הדם מן החי (ע"ע להלן נט).
 ר' חידקא אומר: אף על הסידוס.
 ר' שמעון אומר: אף על הכישוף.

נראה שהדעה הרווחת בפוסקים היא שלהלכה אינם מצווים על הכישוף. ע' בשו"ת מהרש"ל ג;
 לח"מ מלכים י,ו; מהר"ם שיק רנא; חו"א ריש כלאים; דעת כהן סוס"י סט. וע"ע עשרה מאמרות – חקור הדין
 ג,כא).

ר' יוסי אומר: כל האמור בפרשת כישוף – בן נח מוזהר בו. [מולך; קוסם קסמים; מעונן; מנחש; מכשף;
 חובר חבר; שואל אוב וידעוני; דורש אל המתים].
 ר' אלעזר [גרסת בה"ג: רבי אליעזר בן יעקב] אומר: אף על הכלאים – כלומר, הרבעת בהמה והרכבת אילן,
 אבל לא לבישת כלאים וזריעתם, כדלהלן ס.

נחלקו הפוסקים האם הלכה כר' אלעזר (כן פסקו הרמב"ם (מלכים י) ובה"ג סוף הל' כלאים). ודעת
 הרבה פוסקים שאסור אם כי אינו בכלל המצוות שנהרגים עליהן. (ע' בפירוט בשו"ת יביע אומר
 ח"ה או"ח יט,ג. וע' חו"א ריש כלאים).

תנא דבי מנשה מוציא את הדינים וברכת השם מכלל המצוות שנצטוו, ומכניס סידוס וכלאים.
 לפי מה שכתב בספר ערוך לנר (ס), לתנא דבי מנשה לא נאסרו בכלאים אלא בבע"ח ולא הרכבת אילן. וי"ל.

הר"ן כתב שבני נח מצווים על הצדקה. ויש אומרים [דלא כפשטות הסוגיא והראשונים להלן
 נט] שמצווים על פריה ורביה.

ב. דברים שבית דין של ישראל ממתים עליהם בעבודת כוכבים – בן נח מוזהר ונענש עליהם. דברים שאין
 ב"ד של ישראל ממיתים עליהם, אין בן נח מוזהר עליהם. כגון גיפוף ונישוק שאין עבודתה בכך.
 בן נח שעשה עבודה זרה ולא השתחוה לה – נחלקו רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי אם חייב (נאמר וי צו
 ה' אלקים על האדם. ונאמר סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה – משעת עשייה
 מתחייב) אם לאו (עשוק אפרים רצון משפט כי הואיל הלך אחר צו – עד שהלך אחריה ועבדה).
 א. כתבו אחרונים שבני נח מצווים על אמונת האלקות [והשגחה ושכר ועונש], שהיא הבסיס
 לשבע מצוות. ונחלקו הדעות האם הוזהרו על שיתוף.
 ב. בן נח המסית אחרים – פטור, אעפ"י שמצווה על עבודה זרה (מנחת חינוך תסב, ב). ויש מי שכתב
 שבן נח המסית ישראל חייב, משום אביזרייהו דעבודה זרה (ע' שד"ח פאת השדה ח"ג ו,כו).
 המסית בן נח – פטור (שם).

דף נז

קכה. א. בן נח שעבר על אחת ממצוותיו – האם דינו במיתה?
 ב. בן נח החייב מיתה – באיזו מיתה הוא נידון?

א. רב יוסף אמר בשם רב: על שלש מצוות בן נח נהרג; גילוי עריות שפיכות דמים וברכת השם. ותמה על
 כך רב ששת והוסיף רביעית: עבודת כוכבים.
 ואולם רב הונא ורב יהודה וכל תלמיד רב אמרו (וכן פסק הרמב"ם): על שבע מצוות ב"נ נהרג. (גילתה
 תורה באחד – בשפיכות דמים – והוא הדין לכולן).